

Кекіш Ігор Петрович,
викладач кафедри податків і фіскальної політики,
Тернопільський національний економічний університет

Роль митних режимів у стимулюванні розвитку вітчизняної економіки

На сучасному етапі розвитку економіки основними інструментами державного регулювання рівня товарообігу через митний кордон є мито і митні режими, тому і функції, які вони виконують, є подібними. Завданням митних режимів є визначення порядку переміщення товарів через митний кордон та їх використання на митній території держави, а мито має безпосередній вплив на рівень товарообігу з іншими країнами.

Сьогодні розвиток міжнародної торгівлі характеризується зменшенням значення мита у міжнародному товарообігу, тоді як митний режим виконує роль головного інструмента митного регулювання. Справляння мита відповідно до діючого митного законодавства відбувається в залежності від обраного митного режиму, також від виду митного режиму може залежати розмір мита [1]. Приєднуючись до класичного підходу наданого вченими та чинним законодавством змісту поняття митний режим, слід зазначити, що цей режим є дієвим інструментом реалізації митної політики, який зосереджує сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності [2]. Митний режим є засобом захисту економічних інтересів країни і виконує відповідні функції.

Основними функціями митних режимів є фіскальна, стимуляційна і охоронна. Функції, покладені на митні режими, є близькими за своїм змістом до функцій, покладених на мито. Подібність виконуваних функцій інститутами митних режимів і мита зумовлена їх значенням в процесах регулювання товарообігу з іншими країнами і залежністю стягнення мита від конкретного виду митного режиму.

В умовах сучасного розвитку міжнародної торгівлі особливого значення набирає функція стимуляційна. Її реалізація спрямована передусім на сприяння розвитку економіки країни, окрім того вона має великий вплив на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності і на окремих громадян, оскільки розвиток зовнішньоекономічної діяльності позитивно впливає на вітчизняну економіку, на збільшення ринку праці та на добробут населення.

Визначення у законодавстві інституту митних режимів має на меті встановити контроль за переміщенням товарів через митний кордон, як і використання товарів на митній території. Приклад залежності заходів митного контролю від обраного митного режиму можна знайти в митному праві ЄС. У Митному кодексі ЄС передбачено, що ввезення товарів із метою допущення їх до вільного обігу відбувається з застосуванням відповідних видів контролю, що становить досить складний і тривалий процес. Однак, ввезення товарів до вільних митних зон не передбачає обов'язку проведення всіх видів контролю товарів, окрім як занесення відповідного запису до облікових книг [3]. Такі

норми мають на меті сприяти розвитку товарообігу відповідних територій із закордоном, що в кінцевому підсумку має спричинитись до економічного зростання.

Інститут митних режимів Співтовариства тісно пов'язаний з митним статусом товарів. Митне право ЄС передбачає поділ товарів на два види. Це зроблено для розділення товарів на європейські, які можуть вільно перебувати в обігу на території Союзу, і неєвропейські, обіг яких на митній території Співтовариства обмежений і підлягає контролю. Такі вимоги випливають із самого призначення митного права як головного інструменту держави у захисті національних економічних інтересів від зовнішніх впливів. Інститут митного статусу товарів складає основу функціонування митного права Співтовариства, адже саме від такого поділу товарів залежить функціонування інших інститутів: митних режимів, мита і митного контролю. Зміна митного статусу товарів можлива завдяки поміщенню товарів до митного режиму. У разі допуску до вільного обігу іноземні товари отримують статус європейських, і навпаки, товари отримують статус неєвропейських у разі їх експорту з митної території Співтовариства, оскільки при їх ввезенні або експорті повинні бути виконані всі тарифні і нетарифні заходи митної політики ЄС [4].

Важливого стимулу для розвитку міжнародного товарообігу надають також митні режими транзиту, тимчасового ввезення, митного складу. Відповідно до цих режимів, товари ввозяться на митну територію не з метою вільного обігу, а з метою тимчасового використання митної території іноземної країни як транзитної. Визначення в митному кодексі України митних режимів реімпорту та реекспорту є також суттєвим моментом в реалізації стимуляційної функції [5]. Відповідно до цих режимів суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності надано можливість безперешкодного повернення товарів на митну територію України або за її межі. Такі підходи мають принципове значення для суб'єктів ЗЕД у випадку, коли ввезені чи вивезені товари з різних причин не були використані відповідно до попередньо обраного митного режиму.

Стимуляційна функція митних режимів впливає не лише на розвиток зовнішньої торгівлі держави, але й на ефективність внутрішньої діяльності суб'єктів ЗЕД, як вітчизняних, так і іноземних підприємств. Діяльність іноземних підприємств значно сприяє розвитку національної економіки країн, які нарощують свій економічний потенціал. Митне законодавство України передбачає таку можливість, наприклад, у разі використання митного режиму "вільна митна зона" [5]. Відповідно до національного законодавства поєднання вільної митної зони і вільної економічної зони створює якнайкращі умови для господарської діяльності та розвитку відповідних територій.

Ще одним прикладом реалізації стимуляційної функції слугують митні режими переробки. Митний режим переробки за межами митної території передбачає можливість вивезення товарів закордон з метою застосування до них передбачених законодавством операцій переробки [5]. Використання цього виду митного режиму дає змогу вітчизняним підприємцям скористатись з іноземних технологій, які є недоступні на вітчизняному ринку або з дешевшої

робочої сили. Митний режим переробки на митній території держави дає змогу створити нові робочі місця та збільшити дохід у державну скарбницю.

Варто зазначити, що різні аспекти реалізації стимуляційної функції митних режимів в кінцевому підсумку спрямовані до однієї мети - до економічного зростання держави. Розвиток економіки на сьогодні неможливий без активної участі держави у міжнародних торговельних відносинах. Для цього варто визначити у законодавстві митні правила, які б враховували приватні інтереси підприємств, бо саме окремі суб'єкти господарської діяльності є найактивнішими учасниками зовнішньоекономічної діяльності.

Список літератури

1. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (у зміненій редакції) від 26.09.1999 р. // Система інформаційно-правового забезпечення Ліга : Закон, 2013.

2. Осадча Н.В. Митні режими як інструмент упровадження митної політики / Н.В. Осадча // Економічний вісник Донбасу. — 2009. — № 1.

3. Митний кодекс Європейського Союзу затверджений Рішенням Європейського Парламенту і Ради (ЄС) від 23.04.2008 р. № 450/2008 // Урядовий Вісник Європейського Союзу 04.06.2008 р. № L 145/1.

4. Мостовый А. Таможенный кодекс Европейского Союза: анализ основных положений и новелл / А. Мостовый // Юридическая практика. — 2008. — № 43.

5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України, 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552.